

УДК 004:37

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ОСВІТИ

Дрок П. В.

Предметом дослідження є теоретичний аспект інноваційних інформаційних технологій в освітній діяльності.

Метою дослідження є пошук методів вдосконалення вітчизняних інноваційних інформаційних технологій в освітній діяльності.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. Визначено особливості реалізації вітчизняної інформаційної діяльності та методів вдосконалення вітчизняних інформаційно-технологічних засобів в освітній діяльності.

Висновки. Інноваційність розвитку освітньої діяльності – це постійні нововведення в діяльність навчально-виховних закладів, у навчально-виховний процес – є тією нагальною потребою, без задоволення якої вона втратить взаємозв'язок з життям, загубить свій творчий потенціал, перетвориться в рутинну справу, не потрібну ні суспільству, ні особистості. Життя вимагає інтенсифікації пошуку, експериментування, введення новітніх технологій, застосування нових засобів навчання. Разом з тим, реалізація цих вимог не може здійснюватись хаотично, безсистемно, непродумано й без урахування того педагогічного досвіду, який в минулому приводив до відомих, а в багатьох випадках і до видатних педагогічних успіхів. У ряді підходів цей досвід не втратив свого значення ще й сьогодні. Зрозуміло, що інновації мають розгортатись з урахуванням минулого досвіду, а не ігноруючи його. В основі інноваційного розвитку освіти мають знаходитись педагогічна, ширше – соціогуманітарні науки (філософія, політологія, соціологія тощо), які як і в інших галузях суспільного виробництва, прокладають дорогу практиці. Зважаючи на це ми й обрали проблему інноваційного розвитку у якості об'єкта самостійного теоретичного аналізу

Ключові слова: інновації, інформаційно-технологічні засоби, освітня діяльність, інформаційна діяльність.

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Дрок П. В.

Предметом исследования является теоретический аспект инновационных информационных технологий в образовательной деятельности.

Целью исследования является поиск методов совершенствования отечественных информационных технологий в образовательной деятельности.

Методы исследования. В работе применена совокупность научных методов и подходов, в том числе системный, структурный, сравнительный, факторный, что позволило реализовать концептуальное единство исследования.

Результаты работы. Определены особенности реализации отечественной информационной деятельности и методов совершенствования отечественных информационно-технологических средств в образовательной деятельности.

Выводы. Инновационность развития образовательной деятельности – это постоянные нововведения в деятельности учебно-воспитательных заведений, в учебно-воспитательный процесс – является тем насущной необходимостью, без удовлетворения которой она потеряет взаимосвязь с жизнью, потеряет свой творческий потенциал, превратится в рутинное дело, не нужную ни обществу, ни личности. Жизнь требует интенсификации поиска, экспериментирования, введение новейших технологий, применение новых средств обучения. Вместе с тем, реализация этих требований не может осуществляться хаотично, бессистемно, необдуманно и без учета того педагогического опыта, который в прошлом приводил к известным, а во многих случаях и к выдающимся педагогическим успехам. В ряде подходов этот опыт не потерял своего значения и сегодня. Понятно, что инновации должны разворачиваться с учетом прошлого опыта, а не игнорируя его. В основе инновационного развития образования должны находиться педагогическая, шире – социогуманитарные науки (философия, политология, социология и т. д.), как и в других отраслях общественного производства, прокладывают дорогу практике. Несмотря на это мы и выбрали проблему инновационного развития в качестве объекта самостоятельного теоретического анализа

Ключевые слова: инновации, информационно-технические средства, образовательная деятельность, информационная деятельность.

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN EDUCATION

Drok P. V.

The subject of research is the theoretical aspect of innovative information technology tools in educational activities.

The study aims to find methods of improving domestic information technology tools in educational activities.

Research methods. The paper used a set of scientific methods and approaches, including systemic, structural, comparative, factorial, allowing realize conceptual integrity of the study.

The results of the work. The features of the implementation of the national informational activity and methods of improving of domestic informational technology tools in educational activities were defined.

Conclusions. The innovation of educational activities – is a constant innovation in the activities of educational institutions in the educational process – is that imperative need, without pleasure of which it would lose the relationship with life, lose its creativity, will turn to a routine job, which won't be needed to the society or individual. Life requires intensifying of the search, experimentation, the introduction of new technologies, the use of new learning tools. However, implementation of these requirements can not be done randomly, haphazardly, ill-conceived and excluding of teaching experience, which in the past led to well-known, and in many cases to the outstanding educational achievements. In a number of approaches that experience has not lost its importance even today. It is clear that innovations are deployed on the basis of past experience, not ignoring it. The basis of innovative development of education should be in teaching, wider – Socio Humanities (philosophy, political science, sociology, etc.) that is in other areas of social production, paving the way practice. Because of this problem we chose innovation development as an independent object of theoretical analysis.

Keywords: *innovations, information technology facilities, educational activities informational activities.*

Постановка проблеми. Невід'ємними складовими сучасних уявлень про світ стали поняття «інформація», «інформатика», «інформаційна діяльність», «освітня діяльність». Без них не можлива діяльність сучасних навчальних закладів і галузі освіти в цілому. У нашому дослідженні ми будемо розглядати важливість вдосконалення їх на сучасному ринку праці, як результату освітньої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою обґрунтування теоретичних концепцій розвитку освітньої діяльності займаються такі всесвітньовідомі вчені як: Ю. П. Сурмін, Н. В. Туленков, Т. І. Туркот, Ф. Хедоурі, Дж. Грейсон, Ф. Котлер, І. І. Кузьмін, С. А. Красильников, А. Н. Романов та ін. Однак проблема розвитку інформаційної діяльності в специфічних умовах ведення бізнесу в Україні залишається актуальною і мало дослідженою.

Предметом дослідження є теоретичний аспект інноваційних інформаційних технологій в освітній діяльності.

Метою дослідження є пошук методів вдосконалення вітчизняних інноваційних інформаційних технологій в освітній діяльності.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, структурний, порівняльний, факторний, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Виклад основного матеріалу. Спершу термін «інформаційні технології» використовували в системі технічних знань для означення наукової дисципліни, яка визначала сукупність даних про різноманітні засоби обробки сировини, напівфабрикатів і виробів у галузі виробництва. Пізніше цей термін отримав значне поширення і в інших сферах суспільного життя: політиці, економіці, освіті.

Технологія передбачає мистецтво володіння процесом, певну послідовність операцій з використанням необхідних засобів (матеріалів, інструментарію та алгоритму дій), тобто в процесуальному розумінні технологія має дати відповідь на запитання: «Як досягти результату діяльності (з використанням чого і якими засобами)?».

Існує визначення інформаційних технологій як сукупність виробничих процесів у певній галузі виробництва, а також науковий опис засобів виробництва. Поняття технології відображає спрямованість досліджень (у тому числі і педагогічних) на радикальне вдосконалення діяльності людини, підвищення її результативності, інструментальності, технічності [2].

Технології в галузі навчання і виховання принципово відрізняються від промислових технологій. Основна відмінність полягає в більшій гнучкості перших, центром ваги яких, вихідним і кінцевим результатом, є людина, а основним параметром виміру виступає рівень її розвитку.

Освітні технології, як найбільш загальні утворення, характеризують загальну стратегію розвитку освіти і освітнього середовища (єдиного освітнього простору).

Основне призначення освітніх технологій – прогнозування розвитку освітніх систем, їх проектування, планування та визначення факторів, які відповідають освітнім цілям.

Розгляд освітніх технологій як особливих різновидів соціальних технологій – це складні і відкриті системи певних прийомів і методик, концептуально об'єднаних пріоритетними освітніми цілями, а також пов'язаних між собою завданнями і змістом, формами і методами організації навчально-виховного процесу, де кожен елемент цієї системи накладає відбиток на всі інші елементи. На сучасному етапі суспільного розвитку підґрунтям освітніх технологій постає гуманістична концепція освіти [3].

У структурному відношенні освітні технології (вважає Т. І. Туркот) містять декілька послідовно виконуваних блоків-операцій:

- маркетинг і прогноз суспільних та особистих потреб в отриманні професійних знань;
- діагностика об'єктів навчання і виховання;
- формування навчально-виховних цілей і завдань;
- визначення змісту і методів навчально-виховного процесу;
- перевірка ефективності отриманих результатів;
- корекція і упровадження освітніх технологій у реальну педагогічну практику [2].

Якщо освітні технології – це відбиток стратегії освіти, то педагогічні технологи призначені втілювати тактику її реалізації. Наразі нараховують понад 300 визначень поняття «педагогічна технологія». Визначення сутності педагогічної технології ми розглядаємо, як створену адекватно до потреб і можливостей

особистості і суспільства теоретично обґрунтовану навчально-виховну систему соціалізації, особистісного і професійного розвитку і саморозвитку, яка внаслідок упорядкованих професійних дій педагога при оптимальності ресурсів і зусиль всіх учасників освітнього процесу, гарантовано забезпечує ефективну реалізацію свідомо визначеної освітньої мети та можливість відтворення процесу на рівні, який відповідає рівню педагогічної майстерності педагога [5].

С. С. Вітвицька стверджує, що кожна педагогічна технологія має відповідати основним методологічним вимогам, критеріям технологічності:

- концептуальності, тобто мати підґрунтям певну концепцію, що містить філософське, психологічне, дидактичне та соціально-педагогічне обґрунтування освітніх цілей;
- системності (мати всі ознаки системи);
- логічності, цілісності та взаємозв'язку усіх елементів системи;
- керованість, тобто можливість цілепокладання, проектування процесу навчання і виховання, поетапної діагностики, варіювання методами та засобами навчання і корекції знань та вмій;
- відтворюваності, тобто можливості застосування в інших однотипних умовах та іншими суб'єктами;
- єдності змістової та процесуальної частин, їх взаємообумовленості;
- ефективності, тобто оптимальності зусиль для отримання гарантованого запланованого результату – певного стандарту навчання [3].

Навчальна (дидактична) технологія – поняття близьке, але не тотожне поняттю «педагогічна технологія». Навчальна технологія окреслює шляхи засвоєння конкретного навчального матеріалу в межах навчальної дисципліни, теми, проблеми. Дидактична технологія потребує чіткого визначення цілей навчання, спеціального структурування навчального змісту, адекватних йому форм і методів навчання. За означенням ЮНЕСКО технологія навчання в загальному розумінні – це системний метод створення, застосування і визначення усього

процесу навчання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти [1].

Реалізуються дидактичні технології засобами педагогічної техніки, яку слід розглядати як комплекс знань, умінь і навичок, необхідних педагогу для чіткої й ефективної організації навчальних занять, ефективного застосування на практиці методів педагогічної взаємодії в системі «викладач/учитель – студент/учень».

При вивченні педагогічної літератури звертає на себе увагу використання у деяких випадках понять «методика викладання» та «технологія навчання» як ідентичних. В основу дидактичної технології покладено ідеї проектування та відтворення навчального циклу, а також забезпечення оптимального зворотнього зв'язку. В. О. Сластьонін підкреслює, що поняття технологія навчання слід розглядати як педагогічну діяльність, котра реалізує науково-обґрунтований проект дидактичного процесу й має більш високий ступінь ефективності, надійності та гарантованості результатів, ніж це має місце при традиційних методиках навчання [6].

Слід зазначити, що у вищій школі протягом століть традиційно домінувала спочатку лекційна, а потім лекційно-практична методика навчання.

Традиційна система навчання більш чи менш задовольняла суспільні потреби, однак кінець ХХ – початок ХХІ століття ознаменувалися революційними соціально-економічними, інформаційними змінами, які вимагали кардинальних змін в освітньому середовищі.

У цей період:

- освіта перетворюється в одну з ключових сфер суспільства, у якій формується його майбутнє інтелектуальне багатство, у тому числі й основні ресурси;

- освіта найактивніше діє на оновлення і розвиток усіх галузей суспільного життя, що сприяє підвищенню рівня освіти в найбільш розвинених країнах світу і активізує проблему переходу до загальної вищої освіти населення;

– відбувається швидке зростання обсягів інформації, що потребує швидкого оновлення змісту, форм, методів і засобів навчання, подовження термінів навчання, утвердження принципу неперервності освіти впродовж усього життя, всебічної технологізації освітнього процесу [2].

Якщо в традиційному навчанні увага акцентувалася на запам'ятовуванні і відтворенні інформації, то в нових умовах виникла потреба розвитку творчого (продуктивного) мислення студента, формування його комунікативних умінь та практичної підготовки до активної життєдіяльності в постійно мінливому соціальному середовищі. Слід зважати на особливість сучасної системи вищої освіти в Україні, де має місце співіснування традиційних та інноваційних технологій навчання з яскравим нахилом у бік традиціоналізму, що повною мірою не забезпечує сучасних вимог до випускників ВНЗ. Отже, постає нагальна потреба широкого впровадження інновацій у навчальний процес.

Педагогічна інновація – це введення нового в цілі, зміст методи і форми навчання та виховання, в організацію діяльності педагога.

Висновки. Характерною рисою інноваційних педагогічних і, зокрема, дидактичних технологій, є особистісно-орієнтована освіта. Інноваційні технології відрізняються від традиційних перш за все місцем і роллю основних учасників навчального процесу – викладача і студентів, їх взаємовідносинами, характером і змістом освітньої діяльності. І якщо в традиційному навчанні яскраво виражена підсистема «суб'єкт-об'єкт», у якій тільки викладач відіграє роль суб'єкта, котрий визначає зміст, методи навчання та стиль взаємовідносин, то в інноваційному навчальному процесі зникає жорсткий розподіл ролей між викладачем і студентом. Студент у цьому варіанті перетворюється у важливий освітній суб'єкт, залучаючись до активного спілкування з викладачем і використанням знань, отриманих у процесі самостійної роботи з різними джерелами інформації. Спрямованість на суб'єкт-суб'єкту, діалогічну взаємодію закономірно приводить до необхідності реалізувати навчально-виховний процес як через традиційні, так і через інноваційні форми у їх гармонійному поєднанні.

Список використаних джерел

1. Чубукова О. Про формування національного ринку інформаційних продуктів та послуг / Чубукова О. // Економіка України. – 2009. – № 9. – С. 86–88.
2. Урсул А. Д. Отражение и информация / А. Д. Урсул. – М.: Мысль, 2013. – 231 с.
3. Терин В. П. Информационное и коммуникационное воздействие в условиях глобализации [Электронный ресурс] / Терин В. П. – Режим доступа: <http://www.pr.ru/media/msarticl/index.htm>
4. Сучасна структура та фактори розвитку інформаційного ринку України / О. С. Останков // Науково-технічна інформація. – 2014. – № 3. – С. 31–34.
5. Новаківський І. І. Інформаційні системи у освіті: системний підхід: навч. посіб. / Новаківський І. І., Грибик І. І. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. – 196 с.
6. Кулицький С. П. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління: навч. посіб / С. П. Кулицький. – К.: МАУП, 2012. – 224 с.
7. Кузнецова Т. В. Компьютерные технологии обработки информации / Т. В. Кузнецова – М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», 2009.
8. Климчук В. Інформаційні технології та тенденції розвитку міжнародної інформації / В. Климчук // Вісник Кн. Палати. – 2010. – № 6. – С. 15–17.
9. Зыков Ю. А. Проблемы развития информационных технологий / Ю. А. Зыков – М.: Экономика, 2011. – 215 с.
10. Илюшенко М. П. Документоведение. Документ и системы документации. – М., 2007. – 502 с.

References

1. Chubukov O. The formation of the national market of information products and services / Chubukov A. // Economy of Ukraine. – 2009. – № 9. – P. 86–88.
2. Ursul A. D. Reflection s info / A. D. Ursula. – M .: Thought, 2013. – 231 s.
3. Teryn V. P. Ynformatsyonnoe and kommunykatsyonnoe Impact in terms of globalization [electronic resource] / V. P. Teryn – Access: <http://www.pr.ru/media/msarticl/index.htm>.
4. The current structure and factors of development of the information market of Ukraine / O. S. Ostantkova // Scientific and technical information. – 2014. – № 3. – S. 31–34.

5. Nowakowski I. I. Information systems in education: a systematic approach: teach. guidances. / Nowakowski I. I., Hrybyk I. – Lvov: Printed Lviv Polytechnic National University, 2013. – 196 p.

6. Kulycky S. P. Fundamentals of information activities in the field of: Training. guidances / S. P. Kulycky. – К. : AIDP, 2012. – 224 p.

7. Kuznetsova T. V. Computer technology of information obrabotku / T. V. Kuznetsova. – М. : Business School «Intel-Synthesis», 2009.

8. Klimchuk V. Information technology and trends in international information / Klymchuk V. // Bulletin Book. House. – 2010. – № 6. – P. 15–17.

9. Zykov Yu. A. Problems of development of information technology / Y. A. Zykov. – М. : Economics, 2011. – 215 p.

10. Ylyushenko M. P. Dokumentovedenye. Document and system documentation. – М., 2007. – 502 p.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Дрок Павло Валерійович, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри документознавства

*ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
08401, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Сухомлинського, 30.*

e-mail: drok_pavel@mail.ru

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Дрок Павел Валерьевич, кандидат исторических наук, старший преподаватель кафедры документоведения

*ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ГПУ имени Григория Сковороды»
08401, г. Переяслав-Хмельницький, ул. Сухомлинского, 30.*

e-mail: drok_pavel@mail.ru

DATA ON AUTHOR

Drok Pavlo V., Candidate of Historical Sciences, Senior Teacher of Document Science Department

SHEE «Pereyaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University»

08401, Pereyaslav-Khmelnytskyi, 30 Suhomlinskyi st.

e-mail: drok_pavel@mail.ru
